

***Sorumlu Yazar/ Corresponding Author:**

Yüksel ÇAĞDAŞ,
yukselcagdas@ibu.edu.tr

JEL:

H20, D73, E02,

Geliş: 13 Ekim 2025

Received: October 13, 2025

Kabul: 30 Ocak 2026

Accepted: January 30, 2026

Yayın: 30 Nisan 2026

Published: April 30, 2026

Atıf / Cited as (APA):

Çağdaş, Y. (2026),

Yolsuzlukla Mücadelede Kurumsal Faktörlerin ve Kamu Ekonomisinin Rolü: Ampirik Bir Analiz, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 73, 131-140, doi: 10.18070/erciyesiibd.1802741

YOLSUZLUKLA MÜCADELEDE KURUMSAL FAKTÖRLERİN VE KAMU EKONOMİSİNİN ROLÜ: AMPİRİK BİR ANALİZ YÜKSEL ÇAĞDAŞ*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, yukselcagdas@ibu.edu.tr

ÖZ

Bu çalışma, yolsuzlukla mücadelenin kurumsal faktörler ve kamu ekonomisi göstergeleri çerçevesinde nasıl şekillendiğini ampirik olarak incelemektedir. Yolsuzluk, kamu gücünün özel çıkarlar doğrultusunda kullanılması yoluyla kaynak tahsisini bozmakta, ekonomik verimliliği ve kamu hizmetlerinin kalitesini zayıflatmakta; bu yönüyle kurumsal ve mali yapılardan beslenen yapısal bir sorun alanı oluşturmaktadır. Çalışma, "yolsuzlukla mücadele" kavramını merkeze alarak bu sürecin hangi kurumsal ve mali koşullar altında güçlendiğini analiz etmektedir. 2000–2023 dönemini kapsayan ve farklı gelir gruplarından 51 ülkeye ait panel veri seti kullanılarak yapılan analizde, kurumsal faktörler (hesap verebilirlik ve şeffaflık, düzenleyici kurum kalitesi ve hukukun üstünlüğü) ile kamu ekonomisi göstergeleri (vergi yükü, vergi gayreti ve kamu harcamaları) aynı model içinde değerlendirilmiştir. Ayrıca kişi başına düşen gelir, işsizlik oranı ve enflasyon gibi makroekonomik değişkenler kontrol edilerek ülkeler arasındaki farklılıkların etkisi ayrıştırılmıştır. Bulgular, düzenleyici kurum kalitesi ve hukukun üstünlüğündeki iyileşmenin yolsuzluğu anlamlı biçimde azalttığını; hesap verebilirlik mekanizmalarının bu etkiyi tamamlayıcı nitelikte güçlendirdiğini göstermektedir. Buna karşılık ağır vergi yükü ve yüksek vergi gayreti, mükellefler üzerindeki mali ve idari baskıyı artırarak yolsuzluk riskini yükseltmektedir. Kamu harcamalarının toplam düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı bulunmaması, yolsuzlukla mücadelede belirleyici olan unsurun harcamaların büyüklüğünden ziyade hangi alanlara yönlendirildiği ve ne ölçüde şeffaf ve etkin biçimde uygulandığı olduğunu göstermektedir. Çalışma, kurumsal kalite ile kamu ekonomisi göstergelerini bütünleştiren yaklaşımıyla, kurumsal reformlar ile mali şeffaflık ve vergi yönetimi politikalarının eşgüdüm içinde tasarlanmasının kalıcı politika kazanımları sağlayabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: yolsuzluk, kurumsal faktörler, vergi yükü ve gayreti, kamu harcamaları, panel veri analizi

THE ROLE OF INSTITUTIONAL FACTORS AND PUBLIC ECONOMICS IN COMBATING CORRUPTION: AN EMPIRICAL ANALYSIS

ABSTRACT

This study empirically examines how anti-corruption efforts are shaped by institutional factors and public finance indicators. Corruption distorts resource allocation through the misuse of public power for private gain, weakens economic efficiency, and undermines the quality of public services; in this respect, it constitutes a structural problem rooted in institutional and fiscal frameworks. Focusing on the concept of "combating corruption," the study analyzes the institutional and fiscal conditions under which anti-corruption capacity is strengthened. Using a panel dataset covering 51 countries from different income groups over the period 2000–2023, the analysis jointly evaluates institutional factors—accountability and transparency, regulatory quality, and the rule of law—and public finance indicators, including tax burden, tax effort, and public expenditures. In addition, macroeconomic variables such as GDP per capita, unemployment, and inflation are controlled for to isolate cross-country differences. The findings indicate that improvements in regulatory quality and the rule of law significantly reduce corruption, while accountability mechanisms reinforce this effect. In contrast, a heavy tax burden and high tax effort increase corruption risk by intensifying fiscal and administrative pressure on taxpayers. The absence of a statistically significant effect of total public expenditure suggests that, in combating corruption, the decisive factor is not the size of public spending but rather expenditure allocation and implementation quality. By integrating institutional quality and public finance indicators, the study demonstrates that coordinated institutional reforms, fiscal transparency, and sound tax administration policies can generate sustainable policy gains in the fight against corruption.

Keywords: corruption, institutional factors, tax burden and effort, public expenditure, panel data analysis

[An extended English abstract is available at the end of the article.]

1. Giriş

Yolsuzluk, kaynak tahsisini bozarak büyümeyi ve verimliliği zayıflatmakta, hukukun üstünlüğünü aşındırmakta ve kamu hizmetlerinin kalitesini düşürmektedir. En yaygın yaklaşım, yolsuzluğu “kamu gücünün özel çıkarlar için kötüye kullanılması” olarak tanımlanmaktadır (Elliott, 1997; Rose-Ackerman & Bonnie, 1999). Bu tanım, kamu-özel etkileşimlerini de kapsamakta ve olgunun kurumsal boyutunu görünür kılmaktadır. Uluslararası Şeffaflık Örgütü (Transparency International Organization) ise kavramı “herhangi bir görevin özel çıkar için kullanılması” biçiminde genişletmekte, böylece yolsuzluğun yalnızca bireysel değil yapısal bir sorun alanı olduğunu vurgulamaktadır.

Bu çalışma “yolsuzlukla mücadele” kavramını merkeze almaktadır. Yolsuzlukla mücadele, kurumların rüşvet ve kayırmacılık teşviklerini yapısal olarak bastırma; ihale ve bütçe süreçlerinde şeffaflığı kurumsallaştıran, uygulamada etkin yaptırım üreten bir kapasiteyi ifade etmektedir. Böyle bir kapasite, bir yandan demokrasi, hukukun üstünlüğü ve düzenleyici kurum kalitesi¹ gibi kurumsal unsurlardan; diğer yandan vergi yükü, vergi gayreti, vergi gelirleri ve harcama kompozisyonu gibi kamu ekonomisi araçlarından beslenmektedir (Kaufmann, Kraay & Mastruzzi, 2011; Tanzi & Davoodi, 1997; Bird, Martinez-Vazquez & Torgler, 2008).

Literatür incelendiğinde, yolsuzluğun yatırım kararlarını ve ekonomik büyümeyi sistematik biçimde zayıflattığı (Mauro, 1995; Knack & Keefer, 1995; Huntington, 1996); kamu yatırımlarını nicelik olarak artırırken niteliğini düşürdüğü ve bakım-onarım harcamalarını ihmal ettirdiği (Tanzi & Davoodi, 1997; Mauro, 1998); ayrıca doğrudan yabancı yatırımlar açısından bir “ek vergi” işlevi görerek sermaye girişlerini caydırdığı görülmektedir (Wei, 2000). “Çarkları yağlama” iddiasına karşın bulguların ağırlığı, yolsuzluğun yatırım ve verimlilik üzerinde olumsuz etkiler ürettiğini göstermektedir (Svensson, 2005; Méon & Sekkat, 2005; Aidt, 2009). Kamu ekonomisi kanalında, bütçe saydamlığı ve denetimin sınıtları azalttığı; vergi idaresinde gözetim ve belge eşleştiriminin uyumu artırdığı görülmektedir (Reinikka & Svensson, 2004; Olken, 2007; Pomeranz, 2015). Yönetim kalitesi yükseldikçe harcamaların çıktılarına dönüşümü hızlanmakta, mali kapasite kurumsallaşmaktadır (Rajkumar & Swaroop, 2008; Besley & Persson, 2011). Literatür ile ilgili bu kısa çerçevenin ayrıntıları, izleyen “literatür” bölümünde sistematik olarak ele alınmaktadır.

Bu çalışma şu araştırma sorusuna yanıt aramaktadır: Kurumsal ve mali faktörler yolsuzlukla mücadelede nasıl bir etki göstermektedir? Bu amaçla demokrasi/hesap verebilirlik, düzenleyici kurum kalitesi ve hukukun üstünlüğü; vergi yükü, vergi gayreti ve kamu harcamalarıyla birlikte, kişi başına gelir, enflasyon ve işsizlik gibi makro denetim değişkenleriyle aynı model içinde değerlendirilmektedir.

Çalışmanın literatüre katkısı iki boyutta somutlaşmaktadır. Birincisi, kurumsal kalite ile kamu ekonomisini aynı ampirik modelde bütünleştirerek yolsuzlukla mücadeleye giden kanalların görece ağırlıklarını karşılaştırmalı biçimde ortaya koymaktadır. İkincisi, düşük-orta-yüksek gelir gruplarından 51 ülkeyi 2000-2023 döneminde kapsayarak ekonomik kriz ve Covid-19 pandemisi sonrası yılları da içeren güncel ve geniş bir veri seti kullanmaktadır. Böylece, literatürde çoğu kez ayrı incelenen kurumsal ve mali boyutlar tek bir çerçevede buluşturulmakta ve politika yapıcılar için karşılaştırmalı, uygulanabilir bir perspektif sunulmaktadır.

2. Teorik Çerçeve

Yolsuzluk, yalnızca bireysel etik dışı davranışlardan ibaret olmayan; devletin kurumsal yapısı, mali kapasitesi ve yönetim kalitesiyle doğrudan bağlantılı çok boyutlu bir olgudur. Kamu ekonomisi, vergi sistemi, bütçe süreçleri ve kamu harcama bileşimi üzerinden yolsuzluğun hem ortaya çıkış koşullarını hem de mücadele kapasitesini belirlerken; kurumsal faktörler hukukun üstünlüğü, düzenleyici kalite ve hesap verebilirlik mekanizmaları aracılığıyla bu süreçlerin işleyişini şekillendirmektedir. Bu nedenle yolsuzluğu anlamak, kamu ekonomisinin teşvik yapıları ile kurumsal mimarinin kural ve yaptırım çerçevesini birlikte değerlendirmeyi gerektirmektedir. Aşağıdaki alt

bölümlerde, bu üç unsurun teorik temelleri ve aralarındaki karşılıklı ilişkiler sistematik biçimde ele alınmaktadır.

Yolsuzluğun Kavramsal Temeli:

Yolsuzluk, kamu gücünün özel çıkar amacıyla kötüye kullanılması olarak tanımlanmakta (Elliott, 1997; Rose-Ackerman & Bonnie, 1999) ve bu yönüyle yalnızca kamu görevlilerinin bireysel davranışlarını değil, kamu-özel kesim arasındaki güç ilişkilerinde ortaya çıkan kurumsal çarpıklıkları da kapsamaktadır (Ghura, 1998; Tanzi, 1998). Uluslararası Şeffaflık Örgütü’nün daha geniş tanımı ise yolsuzluğu “herhangi bir görevin özel çıkar için kötüye kullanılması” olarak ele almakta; böylece siyasal, idari ve ekonomik boyutları içeren çok katmanlı bir yapıyı işaret etmektedir.

Literatürde yolsuzluk pozitif (yasal normlardan sapma) ve normatif (kamu yararına aykırı davranış) yaklaşımlar üzerinden sınıflandırılmakta (Khan, 1996), rüşvet, kayırmacılık, zimmet, gasp ve dolandırıcılık gibi türleriyle incelenmektedir (Çingü, 1994; Klitgaard, 1998). Bu çeşitlilik, yolsuzluğun yalnızca bireysel bir etik sorunu değil, kurumsal tasarımı ve mali yapıyı doğrudan etkileyen yapısal bir problem olduğunu göstermektedir.

Yolsuzluğun etkileri de çok geniştir: yatırım kararlarını bozmakta (Mauro, 1995), kaynak tahsisini çarpıtmakta (Giray, 2005), vergi gelirlerini azaltmakta ve ekonomik büyümeyi zayıflatmaktadır (Gupta, Davoodi & Alonso-Terme, 2002). Ayrıca artan araştırma bulguları, yolsuzluğun uzun vadede kalkınma ve gelir dağılımı gibi kurumsal faktörler üzerinde de yıkıcı sonuçlar doğurduğu görüşünü baskın biçimde desteklemektedir (Çağdaş, 2025a). Bu perspektif, yolsuzluğun yalnızca ekonomik çıktıların bir sonucu değil, aynı zamanda kurumsal düzen ve toplumsal eşitlik dinamikleri üzerinde derin etkiler yaratan yapısal bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Kurumsal Faktörler ve Yolsuzluk İlişkisi:

Kurumsal faktörler, ekonomik aktörlerin davranışlarını biçimlendiren kural, yaptırım ve yönetim mekanizmalarını ifade eder (North, 2010; Eggertsson, 2009). Yolsuzluk literatürü, hukukun üstünlüğü, düzenleyici kurum kalitesi, hesap verebilirlik, siyasal istikrar ve kamu otoritesinin etkinliği gibi göstergelerin yolsuzluk üzerinde belirleyici etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Kaufmann, Kraay & Mastruzzi, 2011).

Hukukun üstünlüğünün güçlü olduğu ülkelerde keyfi karar alma engellenmekte, mülkiyet hakları korunmakta ve kamu gücünün kötüye kullanımı karşı yaptırımlar caydırıcı nitelik kazanmaktadır (Aktan, 2014). Düzenleyici kalite ise devletin piyasa aktörlerine öngörülebilir ve açık kurullar sunması anlamına gelir; belirsizliklerin ve düzenleme boşluklarının fazla olduğu ülkelerde yolsuzluk riskinin yükseldiği bilinmektedir (Mauro, 1995). Hesap verebilirlik ve şeffaflık hem bürokrasinin davranışını hem de kamu kaynaklarının kullanımını gözlemlenebilir hâle getirerek yolsuzluk fırsatlarını sınırlandırmaktadır (Cuervo-Cazurra, 2015).

Bu çerçevede kurumsal yapının ortak işlevi, yolsuzluğa yol açan boşlukları kapatmak, takdir yetkisini sınırlamak ve kamu gücünün kötüye kullanımını caydırıcı bir yönetim alanı oluşturmaktır. Bu nedenle kurumsal kalite, yolsuzlukla mücadelede yalnızca tamamlayıcı değil, çoğu zaman belirleyici bir faktördür.

Kamu Ekonomisi ve Yolsuzluk İlişkisi:

Kamu ekonomisi, yolsuzlukla hem gelir hem de harcama kanalları üzerinden bağlantılıdır. Devletin vergi toplama kapasitesi, harcama tercihleri, bütçe yönetimi ve mali şeffaflık düzeyi yolsuzluğun ortaya çıkışını doğrudan etkileyen unsurlardır.

Vergi sisteminin karmaşık olması, çok sayıda istisna içermesi ve vergi idaresine geniş takdir yetkisi tanınması rüşvet ve suiistimal için elverişli bir ortam oluşturmaktadır (Tanzi, 1998; Bakırtaş, 2012). Yüksek vergi oranlarının kayıt dışılığı teşvik etmesi, mükelleflerin bürokratik süreçleri rüşvet yoluyla aşmasını kolaylaştırabilmektedir (Martinez-Vazquez, Boex & Arze del Granado, 2007). Mali kapasitesi yüksek ülkelerde ise vergi uyumu artmakta ve denetim etkinliği sayesinde yolsuzluk fırsat alanları daralmaktadır (Cottarelli, 2011; Bird, Martinez-Vazquez & Torgler, 2008).

Kamu harcamaları literatürde hem yolsuzluğun belirleyicisi hem de sonucu olarak incelenmektedir. Yolsuzluk, özellikle yatırım projelerinde maliyet şişirmesine ve kaynakların rant yaratıcı alanlara kaymasına yol açmakta (Tanzi & Davoodi, 1997), kamu hizmetlerinin kalitesini düşürmekte ve bütçede verimsizlik yaratmaktadır (Reinikka

¹ Düzenleyici kurum kalitesi, özel sektörün gelişimi için gerekli vergi düzenlemelerinin ve teşvik politikalarının yapılması ile ekonomik ve sosyal kurumların devlette ilişkilerini iyi tutabilmek adına yapılan düzenlemeleri ifade etmektedir (Kaufmann, Kraay & Mastruzzi, 2011).

& Svensson, 2004). İhale süreçlerinin rekabetten uzak olması ise kamu alımlarında yolsuzluk riskini artıran temel kurumsal zayıflıklardan biridir (Olken, 2007; Ferraz & Finan, 2008).

Dolayısıyla kamu ekonomisi yolsuzlukla iki temel kanal üzerinden bağlantılıdır:

- Teşvik Yapıları: Vergi ve harcama süreçlerinde ortaya çıkan boşluklar rüşvet, kayırmacılık ve usulsüzlük davranışlarını teşvik edebilir.

- Mali Kapasite: Etkin denetim, saydamlık ve bütçe disiplini gibi mali yönetim unsurları yolsuzluğu yapısal olarak sınırlandırır.

Bu nedenle kamu ekonomisi, yolsuzluğun yalnızca sonuçlarını değil, ortaya çıkış koşullarını da belirleyen stratejik bir alandır.

Yolsuzluk Bağlamında Kurumsal Faktörler ve Kamu Ekonomisi Arasındaki Etkileşim:

Her ne kadar literatürde kurumsal faktörler ve kamu ekonomisi çoğu zaman ayrı kategoriler olarak incelenirse de iki alan arasında güçlü bir karşılıklı bağımlılık bulunmaktadır.

- Güçlü kurumlar olmadan vergi reformlarının, bütçe disiplininin ve mali şeffaflığın kalıcı hâle gelmesi mümkün değildir.

- Mali kapasitesi zayıf ülkelerde ise en iyi kurumsal çerçeve bile etkili uygulanamaz; denetim ve yaptırım mekanizmaları işlemeyeceği için yolsuzluk riski devam eder.

Bu çalışma, söz konusu iki boyutu birlikte ele alarak yolsuzluğun hem kurumsal hem de mali belirleyicilerini aynı teorik çerçevede analiz eden bütüncül bir yaklaşım benimsemekte ve literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

3. Literatür

Yolsuzluk literatürü geniş olmakla birlikte, bu çalışmanın analitik çerçevesi açısından belirleyici olan araştırmalar kurumsal kalite ve kamu ekonomisi göstergelerine odaklanan çalışmalardır. Bu nedenle değerlendirme, yolsuzluğun büyüme veya yatırım üzerindeki makro etkilerini inceleyen geniş literatürden ziyade, yönetim yapıları ve mali kurumlarla doğrudan ilişkili olan çalışmaları kapsamaktadır. Kurumsal faktörlere ilişkin erken dönem katkılar arasında Shleifer ve Vishny'nin (1993) yolsuzluğun yapısal dinamiklerini açıklayan çerçevesi ilk sıralarda yer almakta; bunu devlet kapasitesi ve hukuk sistemlerinin kamu güveni üzerindeki rolünü vurgulayan La Porta vd. (1999) izlemektedir. Ades ve Di Tella (1999), rekabet baskısının rant alanlarını daraltarak yolsuzluğu azalttığını gösterirken; Treisman (2000) uzun süreli demokratik deneyim, federal yapı ve medya özgürlüğü gibi kurumsal niteliklerin yolsuzluğu sistematik biçimde zayıflattığını ampirik olarak ortaya koymaktadır. Basın özgürlüğünün politik hesap verebilirlik üzerindeki etkilerini inceleyen Brunetti ve Weder (2003) ile Besley ve Prat (2006) ise bilgiye erişim ve medya bağımsızlığının yolsuzluğu sınırlayan kritik kurumsal araçlar olduğunu göstermektedir. Kaufmann, Kraay ve Mastruzzi'nin (2011) Yönetişim Göstergeleri, hukukun üstünlüğü, düzenleyici kalite ve hesap verebilirlik gibi boyutların yolsuzlukla güçlü ve tutarlı ilişkisini ortaya koyarak kurumsal kalite literatürünün güncel temelini oluşturmuştur.

Kamu ekonomisi perspektifinden yapılan çalışmalar da benzer şekilde kronolojik bir gelişim göstermektedir. Tanzi ve Davoodi (1997), yolsuzluğun kamu yatırımlarının bileşimini bozarak kaynak tahsisini verimsizleştirdiğini ortaya koyan öncü çalışmalardan. Friedman vd. (2000) ise kurumsal zayıflıkların kayıt dışılığı artırarak vergi tabanını daralttığını göstermektedir. Bunu, kamu kaynaklarının aktarım sürecindeki sızıntıları belgeleyen Reinikka ve Svensson'un (2004) bulguları ve denetimin yolsuzluğu azaltıcı etkisini doğrulayan Olken (2007) izlemektedir. Bird vd. (2008), vergi gayretinin kurumsal kaliteye duyarlı olduğunu göstererek mali kapasite-kurumsal kalite etkileşimine ilişkin önemli bir katkı sunmaktadır. Rajkumar ve Swaroop (2008), kamu harcamalarının çıktıya dönüşümünde yönetim kalitesinin belirleyici olduğunu vurgularken; Cordis (2014) ile Liu ve Mikesell (2014) farklı harcama kategorilerinde yolsuzluğun etkilerini ayrıntılı biçimde belgelemektedir. Pomeranz (2015) ise vergi denetiminde bilgi eşleştirme mekanizmasının yolsuzluk ve vergi kaçınmasını azaltmada son derece etkili olduğunu ortaya koyarak literatüre modern bir katkı sunmaktadır. Bu çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde, kurumsal kalite ve mali yönetim bileşenlerinin yolsuzluk baskısını birlikte şekillendirdiği görülmekte ve bu çalışma da analitik çerçevesini bu iki

temel faktör grubuna dayandırmaktadır.

Bu kapsamlı literatür dikkate alındığında, yolsuzluk üzerine yapılan çalışmaların oldukça geniş ve çok disiplinli bir alan oluşturduğu görülmektedir. Bu çalışma ise bu geniş birikim içerisinde özellikle kurumsal kalite ile kamu ekonomisi arasındaki etkileşimi açıklayıcı nitelikteki temel araştırmalara odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, izleyen literatür bölümü çalışmanın analitik mimarisine uygun biçimde üç tematik alt başlık altında yapılandırılmakta; kurumsal faktörler ve yolsuzluk ilişkisine odaklanan çalışmalar, kamu ekonomisi göstergeleri ile yolsuzluk arasındaki etkileşimi inceleyen araştırmalar ve literatürün yönetsel ile kavramsal bulgularını bütünleştiren genel değerlendirme ayrı bölümler hâlinde sunulmaktadır.

Kurumsal Faktörler ve Yolsuzluk İlişkisi Üzerine Literatür:

Kurumsal faktörlerin yolsuzluk üzerindeki belirleyici rolü hem erken dönem hem de güncel literatürde güçlü biçimde vurgulanmaktadır. Mauro'nun (1995) öncü çalışması, bürokratik etkinlik ve kurumsal kalitenin düşük olduğu ortamlarda yolsuzluğun yatırım ve kaynak tahsisi üzerinde sistematik bozulmalara yol açtığını göstermiştir. Bunu izleyen çalışmalar, kurumsal düzenlemelerin niteliğinin yolsuzlukla mücadelede temel çerçeveyi oluşturduğunu ortaya koymuştur. La Porta vd. (1999) hukuk sistemleri ile yatırımcı haklarının korunması arasındaki ilişkinin yolsuzluk düzeylerini etkilediğini göstermiş; Ades ve Di Tella (1999) ise rekabetçi piyasa yapılarının rant arayışını sınırlayarak yolsuzluk baskısını azalttığını savunmuştur.

2000'li yılların başından itibaren araştırmalar kurumsal tasarım unsurlarına daha ayrıntılı odaklanmıştır. Treisman (2000), uzun süreli demokratik deneyim ve güçlü hukuk devleti kurumlarının yolsuzlukla ters yönlü ilişkili olduğunu ortaya koymuş; Fisman ve Gatti (2002), mali adem-i merkeziyetin yerel hesap verebilirliği artırarak yolsuzluğu sınırlayabileceğini ileri sürmüştür. Bu dönemin literatürü ayrıca kurumların şeffaflık ve denetim kapasitesi yönünün önemini vurgulamıştır: Brunetti ve Weder (2003) basın özgürlüğünün, Besley ve Prat (2006) ise medya denetiminin politikacı davranışını disipline ederek yolsuzluğu azalttığını göstermektedir. Kunicová ve Rose-Ackerman (2005), hükümet sistemi ve koalisyon yapılarının yolsuzluk riskini şekillendirdiğini; Lambsdorff (2006) ise şeffaflık, hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğünün yolsuzlukla mücadelede temel kurumsal sütunlar olduğunu belirtmektedir. Kaufmann vd. (2011) tarafından geliştirilen yönetim göstergeleri de bu eğilimi güçlendirerek hukukun üstünlüğü, düzenleyici kalite ve hesap verebilirlik arttıkça yolsuzluğun sistematik olarak azaldığını göstermiştir.

Sonraki dönem literatürü, kurumsal etkinliğin bağlama duyarlı ve dinamik bir yapı taşıdığına ortaya koymuştur. Fan vd., (2009), yerel yöneticilere geniş takdir alanı tanınan Çin örneğinde yolsuzluğun artabildiğini göstererek kurumsal tasarım ile uygulama arasındaki farkın önemini vurgulamıştır. Aidt (2009), kurumsal kalite ile ekonomik kalkınma arasındaki ilişkinin yolsuzluk üzerinden işlediğini ileri sürerek kurumsal mimarinin kalkınma rejimlerini belirleyen temel bir unsur olduğunu savunmuştur. Bu çerçevede, yolsuzluğun kurumsal kapasite ve kamu hizmetleri üzerinden dolaylı etkiler ürettiğini ortaya koyan güncel bir çalışmada, gelişmekte olan ülkelerde yolsuzluk ile insani gelişme arasında kısa vadede doğrudan ve güçlü bir nedensel ilişki tespit edilemediği; etkilerin daha çok uzun vadeli ve kurumsal kanallar aracılığıyla ortaya çıktığı gösterilmektedir (Çağdaş, 2025b). Bu bulgular, güçlü kurumların yolsuzluğa zemin hazırlayan teşvikleri yapısal olarak dönüştürdüğünü göstermekte ve literatürde geniş kabul görmektedir.

Güncel literatür, kurumsal şeffaflık, hukuki reformlar ve dijital yönetim araçlarının yolsuzluk üzerindeki etkisini daha görünür hâle getirmektedir. Hummel vd., (2021), siyasi finansman reformlarının yolsuzluğu azaltmada önemli bir rol oynadığını göstererek hesap verebilirlik mekanizmalarının kurumsal bütünlük açısından taşıdığı önemi vurgulamaktadır. Chen ve Ganapati'nin (2023) 90'dan fazla ampirik çalışmayı içeren meta-analizi ise açık veri uygulamaları, e-ihale sistemleri ve dijital raporlama araçlarının yolsuzluğu anlamlı ölçüde azalttığını; ancak bu etkinin özellikle kurumsal kapasitesi güçlü ülkelerde kalıcı hâle geldiğini ortaya koymaktadır. Kostadinova (2024), Doğu Avrupa'da popülist hükümetlerin hukukun üstünlüğü ve denge-denetim mekanizmalarını zayıflatmasının yolsuzluğu artırdığını gösterirken, Yuzyuk vd. (2024) yargı bağımsızlığını ve etik standartlarını

uygulanmasını güçlendiren hukuki reformların yolsuzluğun yapısal kaynaklarını daralttığını bulgulamaktadır. Shamugia (2025) ise hukukun üstünlüğünün yalnızca ekonomik performansı değil, kurumsal istikrarı ve yolsuzlukla mücadele kapasitesini de güçlendirdiğini meta-analitik düzeyde ortaya koymaktadır. Bu bulgular, yönetim mimarisi ile hukuki altyapının yolsuzlukla mücadelede uzun vadeli ve belirleyici bir etki yarattığını açık biçimde teyit etmektedir.

Bu genel çerçeve, kurumsal faktörlerin yolsuzluğa zemin oluşturan teşvikleri dönüştürdüğünü ve kamu ekonomisi göstergeleriyle birlikte değerlendirildiğinde daha bütüncül bir açıklama gücüne sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla izleyen bölüm, kamu ekonomisi-yolsuzluk ilişkisine odaklanarak kurumsal literatürde gelişen bu bulguların mali yapı ve bütçe davranışlarıyla nasıl kesiştiğini analitik biçimde incelemektedir.

Kamu Ekonomisi ve Yolsuzluk İlişkisi:

Kamu ekonomisi ile yolsuzluk arasındaki ilişki, gelir (vergi kapasitesi, vergi gayreti, kayıt dışılık, vergi uyumu) ve harcama (harcama bileşimi, bütçe verimliliği, denetim mekanizmaları) kanallarında ortaya çıkan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Literatürün erken dönem çalışmaları, yolsuzluğun kamu kaynaklarının tahsisini bozarak mali kapasiteyi zayıflattığını göstermektedir. Tanzi ve Davoodi (1997), yolsuzluğun altyapı yatırımlarının kalitesini düşürdüğünü ve üretken olmayan harcamaları artırdığını tespit ederken; Friedman vd. (2000), kurumsal zafiyetlerin kayıt dışılığı büyüterek vergi tabanını daralttığını göstermektedir. Bu bulgular, yolsuzluğun mali sürdürülebilirlik ve kamu hizmetlerinin kalitesi üzerindeki etkilerinin çok erken dönemde fark edildiğini ortaya koymaktadır.

2000'li yıllarda literatür, kamu harcamalarının verimliliği ve vergi performansının kurumsal kaliteye duyarlı olduğunu daha güçlü biçimde ortaya koymuştur. Reinikka ve Svensson (2004), eğitim fonlarının kaybolan kısmının bilgi kampanyalarıyla ciddi biçimde azaltılabildiğini gösterirken; Olken (2007), altyapı projelerinde yapılan sürpriz denetimlerin maliyet şişirmelerini önemli ölçüde düşürdüğünü bulmuştur. Bird vd. (2008), yolsuzluğun vergi gayretini sistematik biçimde azalttığını; Rajkumar ve Swaroop (2008) ise kamu harcamalarının çıktıya dönüşümünde yönetim kalitesinin belirleyici rol oynadığını vurgulamaktadır. Ferraz ve Finan (2008), belediyelerde rastgele denetimlerin hem yolsuzluğu azalttığını hem de seçmen hesap verebilirliğini güçlendirdiğini göstermektedir. Bu döneme ait bulgular, harcama verimliliği ile mali şeffaflık düzeyi arasındaki bağın giderek daha net ortaya çıktığını göstermektedir.

Son yıllarda literatür, gölge ekonomi-yolsuzluk-mali kapasite etkileşimini daha bütüncül biçimde incelemeye başlamıştır. Sevüktekin vd. (2010), OECD ülkeleri için yaptıkları panel analizde kamu harcamalarındaki artışın yolsuzluk algısını azaltmak yerine yolsuzluğu beslediğini göstererek, harcama düzeyi ile yolsuzluk arasındaki ilişkinin tek yönlü olmadığını ortaya koymaktadır. Buehn ve Schneider (2012) ise kayıt dışı ekonominin vergi tabanını daraltarak yeni yolsuzluk fırsatları yarattığını vurgulamakta; Fenochietto ve Pessino (2013) yüksek vergi gayreti ile zayıf kurumsal kapasite arasındaki uyumsuzluğun yolsuzluğu artırabileceğini göstermektedir. Cordis (2014) ve Liu ve Mikesell (2014), kamu görevlilerinin yolsuzluk davranışlarının kamu harcama bileşimini bozar nitelikte olduğunu; bazı harcama kalemlerini şişirirken eğitim gibi üretken alanlarda kaynak kaybına yol açtığını tespit etmektedir. Kamu harcamalarının etkinliğinin yönetim kalitesine duyarlı olduğunu ortaya koyan bulgular (Malyniak vd., 2019) ise mali kapasite-yolsuzluk ilişkisinin yapısal niteliğini desteklemektedir. Bu çalışmaların ortak sonucu, mali disiplinin yalnızca harcama hacmine değil, harcama bileşimine, uygulamaya süreçlerine ve kurumsal kaliteye bağlı olarak şekillendiğini göstermesidir.

2020 sonrasında yapılan çalışmalar, kamu ekonomisi-yolsuzluk ilişkisini hem kavramsal hem de ampirik açıdan daha derinlemesine ele almıştır. Del Monte ve Pennacchio (2020), yolsuzluğun OECD ülkelerinde kamu harcamaları ve kamu borcu üzerinde maliyet artırıcı ve verimsizleştirici etkiler oluşturduğunu göstererek mali disiplin üzerindeki yapısal baskıyı ortaya koymaktadır. Baklouti ve Boujelbene (2020) ile Van Nguyen ve Duong (2021) ise gölge ekonomi ile yolsuzluk arasındaki karşılıklı etkileşimin vergi performansını zayıflattığını, mali kapasiteyi aşındırdığını ve büyüme üzerinde olumsuz sonuçlar doğurduğunu BRICS ve gelişmekte olan ülke

örnekleri üzerinden doğrulamaktadır. Mugellini vd. (2021), kamu yönetimi reformlarını sistematik bir incelemeyle değerlendirerek bütçe süreçlerinin sadeleştirilmesi, dijital denetim araçlarının güçlendirilmesi ve kurumsal şeffaflığın artırılmasının yolsuzlukla mücadelede temel politika bileşenleri olduğunu ortaya koymaktadır. Audretsch vd., (2022) ise kamu ekonomisinin büyüklüğü, vergi politikaları ve kurumsal teşviklerin yolsuzlukla ilişkisini girişimcilik ekosistemi üzerinden analiz etmekte ve mali yapıdaki bozulmaların hem piyasa işleyişi hem de yenilik dinamikleri üzerinde olumsuz etkilere yol açtığını göstermektedir.

Daha geniş bir teorik çerçevede, kamu ekonomisi ve kurumsal kaliteyi eşzamanlı olarak ele alan son dönem çalışmalar, yolsuzluğun mali yapı üzerindeki etkilerini giderek daha net biçimde ortaya koymaktadır. Ceschel vd., (2022), kamu sektöründe yolsuzlukla mücadele stratejilerini sistematik bir çerçevede sınıflandırarak mali yönetim reformlarının etkinliğinin güçlü kurumsal yapılara bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Dang vd., (2023) ise Asya ülkelerinde kurumsal kalitenin, yolsuzluk ile gölge ekonomi arasındaki karşılıklı ilişkiyi belirgin biçimde şekillendirdiğini göstermekte; zayıf kurumların hem kayıt dışılığı hem de yolsuzluk eğilimini artırdığını ortaya koymaktadır. Yamen vd., (2023), dijitalleşmenin vergi kaçakçılığı üzerindeki etkisinin yolsuzluk düzeyiyle etkileşimli olduğunu; dijital araçların ancak kurumsal şeffaflık ve hesap verebilirlikle tamamlandığında etkin sonuçlar verdiğini saptamaktadır. Owusu-Nantwi ve Owusu-Nantwi (2023), Afrika'da yolsuzluğun kamu borcu ve gölge ekonomi üzerinde yapısal baskı yarattığını ampirik olarak ortaya koyarken; Sedgo ve Omgba (2023), kamu harcamalarının rant yaratıcı alanlara kaymasının kurumsal kırılabilirlik kaynaklı bir bozulma olduğuna dikkat çekmektedir. Türkiye üzerine yapılan çalışmalarda ise Cavusoglu ve Teoman (2024), hükümet büyüklüğü ile yolsuzluk arasındaki ilişkinin mali şeffaflık ve hesap verebilirlik kanalı üzerinden işlediğini göstermektedir.

Türkiye literatürü de kamu ekonomisinin yolsuzluk dinamikleriyle ne ölçüde iç içe olduğunu desteklemektedir. Bağdigen ve Dökmen (2006), yolsuzluğun yalnızca kamu gelirlerini aşındırmadığını, aynı zamanda harcama bileşimini verimsiz alanlara kaydırarak mali yapıyı bozduğunu ortaya koymaktadır. Kayalidere (2014), bütçe şeffaflığı ile yolsuzluk arasında güçlü bir negatif ilişki tespit ederek mali yönetim kalitesinin önemine işaret etmektedir. Topal ve Ünver (2016), vergi yükü ve enflasyonun yolsuzluk üzerinde anlamlı etkiler oluşturduğunu bulurken; Eren ve Künü (2018), gelir eşitsizliği ve kurumsal kırılabilirliklerin yolsuzluk riskini artıran yapısal koşullar yarattığını göstermektedir. Bu ulusal bulgular, yolsuzlukla mücadelede mali kapasite, bütçe şeffaflığı ve kurumsal istikrarın birlikte ele alınmasının önemini bir kez daha doğrulamaktadır.

Genel olarak literatür, yolsuzluğun kamu ekonomisinin hemen her bileşeni üzerinde sistematik ve çoğu zaman asimetrik etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Vergi kapasitesi, kayıt dışılık, denetim mekanizmaları ve harcama kompozisyonu, yolsuzluğun hem nedeni hem sonucu olabilmektedir. Bu çerçevede mali şeffaflık, dijital izleme araçları ve yönetim kalitesi, kamu ekonomisi ile yolsuzluk arasındaki döngüyü kırmada kritik politika alanları olarak öne çıkmaktadır. Bu kurumsal ve mali etkileşim, çalışmanın ampirik modelinde birlikte ele alınarak daha bütüncül bir analiz çerçevesi oluşturulmaktadır.

Literatür Üzerine Genel Değerlendirme:

Literatürün ortak bulgusu, yolsuzluğun yalnızca siyasi veya yönetim temelli bir sorun olmadığı; kurumsal kalite, mali kapasite, vergi tabanının genişliği, kayıt dışılık dinamikleri ve harcama kompozisyonu ile iç içe geçmiş çok boyutlu bir ekonomik olgu olduğudur. Hukukun üstünlüğü, hesap verebilirlik, şeffaflık ve rekabet artıkaçça mali performansın güçlendiği, vergi uyumunun yükseldiği ve denetim mekanizmalarının kaynak sızıntılarını azalttığı ampirik olarak gösterilmektedir. Buna karşılık karmaşık, öngörülemez ve takdir alanı geniş mali yapılara sahip ekonomilerde hem kayıt dışılığın hem de yolsuzluğun kurumsal zafiyetler üzerinden yeniden üretildiği görülmektedir.

Bu literatürün yönetsel gelişimi de dikkat çekicidir. İlk kuşak çalışmalar (Mauro, 1995; Knack & Keefer, 1995; Tanzi ve Davoodi, 1997) kesitsel analizlerle yolsuzluğun yatırım, kamu harcamaları ve büyüme üzerindeki etkilerini belgelese de zamansal değişimi ve ülke heterojenliğini sınırlı biçimde yansıtmıştır. 2000'li yıllardan itibaren panel veri analizlerinin yaygınlaşması (Bird vd., 2008; Rajkumar ve

Swaroop, 2008), kurumsal kalite ve mali performans ilişkilerinin daha sağlıklı biçimde test edilmesini sağlamıştır. İşellik sorununa duyarlılığın artmasıyla GMM ve IV yaklaşımlarının (Liu ve Mikesell, 2014; Swaleheen vd., 2019) kullanımı genişlemiştir; veri setlerinin kapsamının büyümesiyle panel eşbütünlük ve nedensellik testleri literatürde standart hâle gelmiştir. Bu yöntemsel çeşitlilik, yolsuzluğun dinamik, çok boyutlu ve bağlama duyarlı niteliğini analiz edebilmek açısından önemli bir ilerleme sunmaktadır.

Bu genel çerçevede, yolsuzluğun yalnızca politik davranışlara indirgenemeyecek ölçüde ekonomik ve mali sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Kurumsal mimarinin güçlendirilmesi, vergi kapasitesinin iyileştirilmesi, harcama kompozisyonunun rasyonelleştirilmesi ve şeffaflığın kurumsallaştırılması, literatürde yolsuzluğu azaltan temel mekanizmalar olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, çalışmamız kurumsal kalite ile kamu ekonomisi göstergelerini birlikte ele alarak yolsuzluğun hangi kanallar üzerinden şekillendiğini analitik bir bütünlük içinde değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular, hukukun üstünlüğü, düzenleyici kalite ve hesap verebilirliğin güçlendirilmesi ile mali baskının azaltılması ve harcama kompozisyonunun iyileştirilmesinin yolsuzlukla mücadelede birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğunu göstermektedir.

Mevcut çalışmanın literatüre esas katkısı, kurumsal kalite ile kamu ekonomisi göstergelerini aynı ampirik modelde bütünlüştürmesidir. Çoğu çalışma bu iki alanı ayrı ayrı incelemekte; yönetim ile mali yapı arasındaki etkileşim mekanizması göz ardı edilmektedir. Çalışmamız ise yolsuzluğu hem kurumsal hem mali kanallar üzerinden eşzamanlı olarak açıklayan bütüncül bir çerçevede sunarak literatürde sınırlı sayıda rastlanan bir yaklaşım benimsemektedir. Bu bütüncül analiz, farklı gelir gruplarındaki ülkeler için daha karşılaştırılabilir ve uygulanabilir politikalar çıkarımları üretmekte; kurumsal reformlar ile mali şeffaflık politikalarının birlikte tasarlanmasının yolsuzlukla mücadelede etkinliği artırabileceğini ortaya koymaktadır.

4. Veri Seti ve Yöntem

Çalışmanın analizinde, 2000-2023 yıllarını kapsayan ve düşük, orta ve yüksek gelir grubunda yer alan 51 ülke² için bir panel veri seti oluşturulmuştur. Ülkelerin seçiminde verilere ulaşılabilirliğin ve sürekliliğinin sağlanması ile güvenilirliğin artırılması amacıyla Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi uluslararası kuruluşların sunduğu ekonomik göstergeler dikkate alınmıştır. Veri setindeki değişkenler Tablo 1'de verilmiştir.

TABLO 1 | Değişkenlere Ait Bilgiler

Sembol	Değişken	Ölçüm Değeri	Kaynak
Cor	Yolsuzluk	%	Dünya Bankası
Pgdp	Kişi başına düşen GSYH	Miktar	Dünya Bankası
Emp	İşsizlik	%	Dünya Bankası
Inf	Enflasyon	%	Dünya Bankası
Free	Özgürlükler ve şeffaflık düzeyi	%	Dünya Bankası
Reg	Düzenleyici kurum kalitesi	%	Dünya Bankası
Law	Hukukun üstünlüğü	%	Dünya Bankası
P_exp	Kamu harcamalarının GSYH içindeki payı	%	Dünya Bankası
T_eff	Vergi gayreti	%	Uluslararası Para Fonu (IMF)
T_bur	Vergi yükü	%	Dünya Bankası

Bu çalışmada, bağımlı değişken olarak yolsuzluk (Cor) değişkeni kullanılmıştır. Bu değişken yolsuzlukla mücadele düzeyini ifade etmekte olup, yüksek değerler düşük yolsuzluk seviyesini göstermektedir. Kişi başına düşen GSYH (Pgdp), enflasyon (Inf), işsizlik (Emp) değişkenleri modelde kontrol değişkeni olarak yer almaktadır. Modelde kurumsal faktörleri temsilen özgürlükler ve şeffaflık düzeyi, düzenleyici kurum kalitesi ve hukukun üstünlüğü yer almaktadır. Burada özgürlükler ve şeffaflık düzeyi, ifade özgürlüğü, özgür medya ve hesap verebilirlik

² Arnavutluk, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Çin, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Yunanistan, İzlanda, Hindistan, Endonezya, İran, İsrail, İtalya, Kazakistan, Güney Kore, Letonya, Lüksemburg, Malezya, Meksika, Moldova, Hollanda, Norveç, Pakistan, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye, Ukrayna, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri, Uruguay, Vietnam.

gibi unsurları içine alırken; düzenleyici kurum kalitesi, özel sektörün gelişimi için gerekli vergi düzenlemelerinin ve teşvik politikalarının yapılması, ekonomik ve sosyal kurumların devletle ilişkilerini iyi tutabilmesi için yapılan programları içine almaktadır. Hukukun üstünlüğü ise hukukun bütün ölçütlerden üstün tutulması, mülkiyet haklarının korunması, kolluk kuvvetlerinin ve mahkemelerin hukuk kurallarına uygun davranması gibi unsurları bünyesinde barındırmaktadır.³ Kamu ekonomisini temsilen kamu harcamalarının GSYH içindeki payı, vergi gayreti ve vergi yükü yer almaktadır. Burada kamu harcamaları devletin yaptığı toplam kamu harcamalarının GSYH içindeki payını; vergi gayreti, toplanan vergi gelirlerinin vergi kapasitesi (toplanabilecek maksimum vergi) içindeki payını; vergi yükü ise vergi gelirlerinin GSYH içindeki payını ifade etmektedir.

Bu çerçevede oluşturulan veri setinin analiz edilmesi, seçilen değişkenler arasındaki ilişkinin hem zamansal hem de ülkeler arası farklılıkları dikkate alacak bir yöntemle incelenmesini gerekli kılmaktadır. Yolsuzlukla mücadelede kurumsal faktörlerin ve kamu ekonomisinin rolünü bütüncül biçimde değerlendirebilmek için yalnızca yatay kesit ya da zaman serisi verileri yeterli olmamaktadır. Bu nedenle, çalışmada panel veri analizine başvurulmuş; böylece hem ülkeler arası yapısal farklılıklar hem de zaman içinde yaşanan değişimler eşzamanlı olarak modele dâhil edilmiştir.

Panel veri setlerinde birimlere özgü farklılıklar birim etkisi, dönemsel özellikler ise zaman etkisi olarak adlandırılmaktadır (Yerdelen Tatoğlu, 2020, s. 5; Gürış, 2018, s. 6). Tüm dönemlere ilişkin gözlemlerin mevcut olduğu veri setleri dengeli panel, eksik gözlemlerin bulunduğu setler ise dengesiz panel olarak tanımlanmaktadır (Greene, 2016, s. 348). Ayrıca, birim sayısının zaman boyutundan daha fazla olması durumunda kısa panel, tersi durumda ise uzun panel söz konusudur (Sarıkovanlık vd., 2019, s. 168). Bu çalışmada kullanılan veri seti, hem tüm yıllara ilişkin gözlemleri içermesi bakımından dengeli hem de ülke sayısının zaman boyutundan fazla olması nedeniyle kısa panel özelliği taşımaktadır.

Panel veri kullanımının sağladığı avantajlar arasında, heterojenliği kontrol edebilme, daha geniş gözlem imkânı sayesinde güvenilir tahminler yapabilme, serbestlik derecesi ile tahmin etkinliğini artırma ve çoklu doğrusal bağlantı probleminin azaltılması sayılabilir (Baltagi, 2005, s. 3-5). Ancak bu yöntemin bazı sınırlılıkları da vardır: geniş veri setlerinin toplanmasının zorluğu, heterojenliğin modele yansıtılmaması hâlinde tahminlerde sapma oluşması ve hata terimlerinde hem zaman serisi hem de kesit etkilerinin bir arada bulunması (Hsiao, 2014, ss. 4-10). Panel veri modeli genel olarak şu şekilde formüle edilmektedir:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{1it} + \dots + \beta_k X_{kit} + \varepsilon_{it} \quad i = 1, 2, \dots, N; t = 1, 2, \dots, T \quad (1)$$

Burada i birim (örneğin ülke), t zaman periyodu olmak üzere; Y_{it} bağımlı değişkeni, β_{it} sabit terimi ve ε_{it} hata terimini ifade etmektedir. Hata terimlerinin ortalamasının sıfır, varyansının sabit olduğu ve otokorelasyon ile çoklu doğrusal bağlantı problemlerinin bulunmadığı varsayılmaktadır (Hsiao, 2014, ss. 34-39).

Panel veri analizinde üç temel yaklaşım kullanılmaktadır: klasik model, sabit etkiler modeli ve rassal etkiler modeli. Klasik model, tüm gözlemlerin homojen olduğu varsayımıyla havuzlanmış en küçük kareler yöntemiyle tahmin yapılmasına dayanır (Greene, 2016, s. 346). Sabit etkiler modeli (fixed effects) ise, her bir birime özgü farklı sabit terimlerin bulunduğu ve gözlemlenemeyen birim etkilerinin bağımsız değişkenlerle ilişkili olduğu varsayımına dayanır (Asteriou & Hall, 2011, ss. 418-419; Greene, 2016, ss. 433-437). Bu model, literatürde “en küçük kareler kukla değişkeni modeli” olarak da anılmakta olup grup sabitliklerinin testinde F testi kullanılmaktadır (Baltagi, 2005, s. 21). Buna karşılık rassal etkiler modeli (random effects), birim etkilerinin bağımsız değişkenlerle ilişkisiz olduğunu ve hata teriminin bir bileşeni olarak ele alındığını varsayar (Asteriou & Hall, 2011, s. 420; Greene, 2016, s. 347). Model tercihi Hausman testi ampirik bir araç olarak kullanılmaktadır (Gujarati & Porter, 2020, ss. 593-594).

Tahmin sürecinde heteroskedastisite, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı gibi olası sorunların test edilmesi gerekmektedir. Heteroskedastisite, hata terimi varyansının sabit olmaması durumudur (Akkaya, 1990, ss. 450-451). Bu sorun için Breusch-Pagan, Cook-

³ Kauffman, Kraay ve Mastruzzi, 2011: 4

Weisberg, LM ve LR testleri kullanılmaktadır (Yerdelen Tatoğlu, 2020, s. 230). Otokorelasyon, hata terimlerinin birbirleriyle ilişkili olması durumunu ifade eder ve Wooldridge testi ile LM testi en çok kullanılan yöntemlerdir (Dikmen, 2009, s. 149; Yerdelen Tatoğlu, 2020, s. 233). Yatay kesit bağımlılığı ise birimler arasındaki şokların birbirini etkilemesi durumudur (Pesaran, 2004, ss. 1-3) ve bunun için Breusch-Pagan LM, Pesaran CD ve Friedman testleri önerilmektedir (De Hoyos & Sarafidis, 2006).

Varsayım ihlallerinin bulunması hâlinde, dirençli tahmincilerle analiz yapılması önerilir. Bu bağlamda Driscoll ve Kraay (1998) tarafından geliştirilen tahminci, özellikle geniş panel veri setlerinde heteroskedastisite, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı sorunlarına karşı dayanıklı standart hatalar sağlamaktadır (Baltagi, 2005; Driscoll & Kraay, 1998).

Belirlenen bağımlı ve bağımsız değişkenler doğrultusunda, çalışmada kurulacak ekonometrik modelin yapısı şekillenmiştir. Bu model, yolsuzlukla mücadele düzeyini kurumsal faktörler ve kamu ekonomisi göstergeleriyle birlikte, makroekonomik kontrol değişkenleri üzerinden açıklamayı amaçlamaktadır. Veri seti oluşturulduktan model,

$$Cor_{it} = \beta_0 + \beta_1 Pgd_{it} + \beta_2 Emp_{it} + \beta_3 Inf_{it} + \beta_4 Free_{it} + \beta_5 Reg_{it} + \beta_6 Law_{it} + \beta_7 P_exp_{it} + \beta_8 T_bur_{it} + \beta_9 T_eff_{it} + u_i + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

şeklinde oluşturulmuştur.

Bu çerçevede oluşturulan veri seti ve yöntemsel yaklaşım, yolsuzluğun belirleyicilerinin kurumsal faktörler ve kamu ekonomisi göstergeleri bağlamında test edilmesine imkân tanımaktadır. Panel veri analizinin sunduğu avantajlar sayesinde ülkeler arasındaki farklılıklar ve zaman boyutundaki değişimler birlikte dikkate alınmıştır. Böylelikle, oluşturulan model aracılığıyla hem teorik beklentilerin geçerliliği sıranabilecek hem de elde edilecek bulguların politika yapıcılar için yol gösterici nitelikte olup olmadığı değerlendirilebilecektir. Bir sonraki bölümde, bu modelin ampirik sonuçları ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

5. Uygulama, Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, çalışmanın teorik ve metodolojik çerçevesi doğrultusunda oluşturulan ekonometrik modelin ampirik sonuçları ele alınmaktadır. Yolsuzluk ile kurumsal faktörler ve kamu ekonomisi göstergeleri arasındaki ilişkinin sınanabilmesi amacıyla panel regresyon analizi uygulanmıştır. Bu yöntem sayesinde hem ülkeler arasındaki yapısal farklılıklar hem de zaman içinde ortaya çıkan dinamik değişimler dikkate alınarak, değişkenler arasındaki etkileşimler daha güvenilir biçimde ortaya konulabilmektedir.

TABLO 2 | Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	Aralık	Gözlem (N)	Ortalama	Std. Sapma	Min.	Maks.
Cor	0-100 (%)	1224	65,21	26,53	11,44	100
Pgdp	Miktar	1224	24.039	23.332	793	105.070
Emp	0-100 (%)	1224	7,50	4,12	0,4	27,69
Inf	0-100 (%)	1224	5,72	7,83	-9,65	96,04
Free	0-100 (%)	1224	67,07	27,03	4,69	100
Reg	0-100 (%)	1224	69,50	23,41	2,87	100
Law	0-100 (%)	1224	64,16	27,55	2,65	100
P_exp	0-100 (%)	1224	56,10	24,22	0,3	93,4
T_eff	0-100 (%)	1224	0,67	0,12	0,28	0,9
T_bur	0-100 (%)	1224	18,03	5,94	4,99	37,61

Analize geçilmeden önce Tablo 2’de veri setine ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Buna göre yolsuzluk endeksi ortalama 65,21 olup ülkeler arasında geniş bir dağılım göstermektedir. Kurumsal kalite göstergeleri arasında en yüksek ortalama düzenleyici kurum kalitesi (69,50), en düşük ortalama ise hukukun üstünlüğü (64,16) değişkeninde gözlenmiştir. Kamu ekonomisi göstergeleri incelendiğinde, ortalama vergi yükü %18,03, kamu harcamalarının GSYH’ye oranı ise %56,10’dur. Vergi gayreti değişkeni ortalama 0,67 olup ülkelerin mali kapasite düzeylerinde önemli farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Makroekonomik göstergelerden (kontrol değişkenleri) işsizlik oranı

ortalama %7,5, enflasyon oranı ise ortalama %5,7 düzeyindedir. Genel olarak, değişkenler arasındaki geniş varyasyon, örneklemin farklı gelir ve kurumsal yapıya sahip ülkeleri kapsadığını ve panel veri analizine uygun çeşitliliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Analiz sürecine geçilmeden önce panel veri modelinde sabit etkiler mi yoksa rassal etkiler yaklaşımının mı uygun olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla Hausman testi uygulanmıştır. Model tercihinin ardından, tahminlerin güvenilirliğini sağlamak için panel veri analizinde karşılaştırılması muhtemel varsayım ihlalleri de test edilmiştir. Özellikle heteroskedastisite, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı sorunlarının varlığı, elde edilen katsayıların istatistiksel olarak sapmalı ve tutarsız olmasına yol açabileceğinden, bu testlerin sonuçları çalışmanın bulgularının sağlamlığını ortaya koymaktadır. İlgili testlere ilişkin sonuçlar Tablo 3’te rapor edilmiştir.

TABLO 3 | Hausman, Heteroskedastisite, Otokorelasyon ve Yatay Kesit Bağımlılığı İstatistikleri

Varsayımlar	Uygulanan Testler	Test Değerleri	Sonuç	Çözüm İçin Uygulanan Yöntem
Sabit Etkiler Modeli / Rassal Etkiler Modeli	Hausman	Chi2 = 12,76 p = 0,0000	hipotezi kabul edilmiştir.	Sabit etkiler modeli tercih edilmiştir.
Heteroskedastisite	Modifiye Edilmiş Wald Testi	Chi2 = 212,88 p = 0,0000	Heteroskedastisite var	Driscoll-Kraay Dirençli Standart Hatalar Tahmincisi
Otokorelasyon	Wooldridge Test	F-testi = 12,20 p = 0,0000	Otokorelasyon var	Driscoll-Kraay Dirençli Standart Hatalar Tahmincisi
Yatay Kesit Bağımlılığı	Pesaran CD Testi	Test ist. = 0,311 p = 0,0000	Birimler arası korelasyon vardır	Driscoll-Kraay Dirençli Standart Hatalar Tahmincisi

Tablo 3, model tahminlerinde kullanılacak yöntemin belirlenmesine yönelik tanısal test sonuçlarını göstermektedir. Hausman testi sonucuna göre olasılık değerinin kritik eşik altında olması, rassal etkiler modelinin tutarsız olduğunu ve sabit etkiler modelinin tercih edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, Modifiye Edilmiş Wald testi ile heteroskedastisitenin, Wooldridge testi ile otokorelasyonun ve Pesaran CD testi ile yatay kesit bağımlılığının varlığı tespit edilmiştir. Bu durum, hata terimlerinin varsayımsal koşulları ihlal ettiğini göstermektedir. Bu sorunları gidermek amacıyla Driscoll-Kraay dirençli standart hatalar tahmincisi kullanılmıştır. Dolayısıyla, çalışmada elde edilen bulgular sabit etkiler modeli çerçevesinde ve dirençli tahminciler dikkate alınarak yorumlanacaktır.

Tablo 4’te teknik açıdan bakıldığında, modelin genel anlamlılığı Wald χ^2 testi sonucuyla (694,31; p=0,0000) doğrulanmaktadır. Bu bulgu, bağımsız değişkenlerin topluca yolsuzluğu açıklamada istatistiksel olarak güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. R² değerinin 0,6291 olması, modelin yolsuzluk değişkenindeki varyansın yaklaşık %63’ünü açıkladığını ortaya koymakta ve oldukça yüksek bir açıklama gücüne işaret etmektedir. Driscoll-Kraay dirençli standart hatalarının kullanılması, heteroskedastisite, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı sorunlarına karşı tahminlerin güvenilirliğini artırmıştır.

TABLO 4 | Driscoll-Kraay Standart Hatalar ile Tahmin Edilen Analiz Sonuçları

Değişken Türü (Bağımlı Değişken: Cor (Yolsuzluk))	Değişkenler	Katsayı	Standart Hata
Kontrol Değişkenleri	Pgdp	0,0006746***	0,0002186
	Emp	-0,117094100*	0,0650934
	Inf	-0,0373818000	0,0409630
	Free	0,176415100*	0,1001750
Kurumsal Faktörler	Reg	0,3466414***	0,0506946
	Law	0,2050770***	0,0562530
	P_exp	-0,0415061000	0,0299722
Kamu Ekonomisi Göstergeleri	T_eff	-8,477915000*	4,4936180
	T_bur	-0,153798700*	0,1562553
	Sabit	22,9442900**	8,5033410
Gözlem Sayısı: 1224			
Wald χ^2 : 694,31 (p = 0,0000)		R ² : 0,6291	

Not: Anlamlılık düzeyleri: p<0,1 ise *, p<0,05 ise **, p<0,01 ise ***

Tablo 4'te yer alan analiz sonuçları istatistiki açıdan değerlendirildiğinde, kişi başına düşen gelir değişkeninin (Pgdp) pozitif ve anlamlı katsayısı (0.0006746; $p < 0.01$), gelir düzeyi arttıkça yolsuzlukla mücadele kapasitesinin güçlendiğini ortaya koymaktadır. İşsizlik oranının negatif katsayısı ($Emp = -0.1170941$; $p < 0.10$), işsizliğin yüksek olduğu dönemlerde yolsuzluk baskısının arttığına işaret etmektedir. Kurumsal göstergeler içerisinde düzenleyici kurum kalitesi ($Reg = 0.3466414$; $p < 0.01$) ve hukukun üstünlüğü ($Law = 0.2050770$; $p < 0.01$) en güçlü ve istatistiksel olarak en anlamlı belirleyiciler olup, bu iki unsurun yolsuzlukla mücadelede temel kurumsal dayanaklar olduğunu göstermektedir. Özgürlükler ve şeffaflık göstergesinin pozitif katsayısı ($Free = 0.1764151$; $p < 0.10$) ise demokratik hesap verebilirlik mekanizmalarının yolsuzluğu sınırlayıcı rolünü doğrulamaktadır. Kamu ekonomisi göstergeleri incelendiğinde, vergi yükü değişkeninin negatif katsayısı ($T_{bur} = -0.1537987$; $p < 0.10$), ağır vergi yüklerinin kayıt dışılığı ve rüşvet fırsatlarını artırarak yolsuzluğu besleyebileceğini göstermektedir. Vergi gayreti değişkeninin negatif katsayısı ($T_{eff} = -8.477915$; $p < 0.10$) ise mali kapasitenin zayıf olduğu ülkelerde vergi toplama sürecinin idari takdir alanı, kayıt dışılık ve bürokratik baskı üzerinden işlediğini; bu nedenle vergi artışına yönelik çabaların kurumsal kısırlanlığın yüksek olduğu ortamlarda yolsuzluğu azaltmak yerine artırıcı bir etki üretebileceğini göstermektedir. Kamu harcamalarının GSYH içindeki payının (P_{exp}) istatistiksel olarak anlamlı bulunmaması ise harcama düzeyinden çok harcama bileşimi ve uygulama kalitesinin yolsuzluk dinamikleri açısından daha belirleyici olabileceğine işaret etmektedir.

Analiz sonucu elde edilen bulgular literatürle de uyum göstermektedir. Kurumsal kalite ölçütlerinin (özellikle düzenleyici kurum kalitesi ve hukukun üstünlüğü) yolsuzluğu azaltıcı etkisi, yolsuzluğun düşük kurumsal ortamlarda yaygınlaştığını ve büyümeyi engellediğini ortaya koyan Mauro (1995) ve kurumsal göstergelerin belirleyiciliğini vurgulayan Kaufmann, Kraay ve Zoido-Lobaton (1999) ile tutarlılık arz etmektedir. Bu çerçevede, Aidt (2009) ile Méon ve Sekkat (2005)'in kurumsal zafiyetlerin verimlilik ve yatırım kanalıyla yolsuzluk maliyetlerini artırdığını gösteren bulguları da çalışmamızdaki sonuçları desteklemektedir. Özgürlükler ve şeffaflık değişkeninin anlamlılığı, Brunetti ve Weder (2003) ile Besley ve Prat (2006)'ın medya ve ifade özgürlüğünün siyasal hesap verebilirliği güçlendirerek yolsuzluğu sınırladığını gösteren bulgularıyla örtüşmektedir.

Kişi başına gelir artışının yolsuzluğu azaltması, kurumsal güven ve yatırım ortamı üzerinden işleyen ve büyümeyi destekleyen mekanizmalara işaret etmekte; bu yönüyle Knack ve Keefer (1995) ve Akçay (2002)'nin çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Vergi yükünün yükselmesinin yolsuzlukla pozitif ilişkisi, ağır vergi yüklerinin kayıt dışılığı ve rüşvet teşviklerini artırabileceğine dair tartışmalarla uyumludur; bu bulgu Topal ve Ünver (2016) ile Gramlich vd. (2025)'in değerlendirmeleriyle aynı yönde sonuç üretmektedir. Vergi gayreti değişkeninin negatif katsayısı, mali kapasitenin zayıf olduğu ülkelerde vergi toplama süreçlerinin idari takdir alanı, kayıt dışılık ve bürokratik pazarlıklar üzerinden işlediğini göstermektedir. Bu durum, "zayıf vergi idaresi altında yüksek vergi gayreti yolsuzluğu artırır" sonucuna ulaşan Bird vd. (2008) ile mali kapasite-yolsuzluk etkileşimini vurgulayan Gupta (2007) ve Fenochietto ve Pessino (2013) ile tutarlılık arz etmektedir. Ayrıca Friedman vd. (2000), kayıt dışılığın vergi gelirlerini çarpıtarak mali yönetimi bozduğunu; Cordis (2014) ise kamu harcamalarının dahi yolsuzluk karşısında vergi toplama davranışını zayıflatabildiğini göstermektedir. Kamu harcamaları değişkeninin istatistiksel olarak sınırlı etki ortaya koyması ise, harcama düzeyinden ziyade bileşim ve uygulama kalitesinin belirleyici olduğunu savunan Tanzi ve Davoodi (1997), Mauro (1998) ve harcama kalemlerine göre farklı yönleri ortaya koyan Cordis (2014) ile Liu ve Mikesell (2014) bulgularıyla uyumludur.

Genel olarak değerlendirildiğinde bulgularımız, denetim ve şeffaflığın yolsuzluk sızıntılarını azalttığını gösteren Reinikka ve Svensson (2004), Olken (2007), Ferraz ve Finan (2008) ve Pomeranz (2015) ile aynı doğrultuda neticeler üretmektedir. Türkiye odaklı kanıtlar bakımından da kurumsal ve mali göstergelerin yolsuzlukla ilişkisine dair bulgular Akçay, (2000), Kayalıdere (2014), Konu ve Ata (2016), Eren ve Künü (2018), Erdoğan (2020)'nin çalışmaları ile tutarlılık göstermektedir.

6. Sonuç

Bu çalışma, yolsuzluğun yalnızca idari yozlaşmalardan ibaret olmayıp kurumsal yapı ve kamu ekonomisiyle iç içe geçmiş çok kanallı bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Yolsuzluk, kaynak tahsisini bozmakta, yatırımları ve verimliliği zayıflatmakta, kamu hizmetlerinin kalitesini düşürmekte ve toplumsal güveni aşındırmaktadır. Bu nedenle analiz, odağını "yolsuzlukla mücadele" kavramına yönelterek rüşvet ve kayırmacılığı besleyen teşvikleri yapısal olarak azaltan, şeffaflığı kurumsallaştıran ve etkili yaptırım mekanizmalarını mümkün kılan bir kapasitenin hangi koşullarda inşa edilebileceğini tartışmaktadır.

Çalışmada kurumsal faktörler (demokrasi ve hesap verebilirlik, düzenleyici kurum kalitesi, hukukun üstünlüğü) ile kamu ekonomisi göstergeleri (vergi yükü, vergi gayreti, kamu harcamaları) aynı ampirik çerçevede birleştirilerek 2000–2023 döneminde farklı gelir düzeylerine sahip 51 ülke için panel veri analizi uygulanmıştır. Bulgular, kişi başına düşen gelir artışının yolsuzluk baskısını zayıflattığını; işsizlik oranındaki yükselmenin ise yolsuzluk riskini artırdığını göstermektedir. Kurumsal faktörler içerisinde özellikle düzenleyici kurum kalitesi ile hukukun üstünlüğü yolsuzluğu anlamlı biçimde azaltmakta; hesap verebilirlik bu etkinin tamamlayıcı bir bileşeni olarak öne çıkmaktadır. Kamu ekonomisi göstergeleri bağlamında ağır vergi yükünün ve buna eşlik eden yüksek vergi gayretinin mükellefler üzerindeki mali ve idari baskıyı artırarak yolsuzluğa zemin hazırladığı görülmektedir. Kamu harcamalarının toplam düzeyinin anlamlı bulunmaması ise kompozisyonun ve uygulama kalitesinin yolsuzluk dinamikleri açısından daha belirleyici olduğuna işaret etmektedir.

Sonuçlar, yolsuzlukla mücadelede kurumsal ve mali faktörlerin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini açık biçimde göstermektedir. Ampirik bulgular, kurumsal göstergelerden özellikle hukukun üstünlüğü ve düzenleyici kurum kalitesinin yolsuzluğu azaltmada en güçlü ve tutarlı etkiye sahip olduğunu ortaya koyarken; mali göstergelerin etkisinin daha karmaşık ve kurumsal kapasiteye duyarlı bir yapıda olduğunu göstermektedir. Ağır vergi yükü ve yüksek vergi gayreti yolsuzluk riskini artırırken, kamu harcamalarının düzeyinin tek başına belirleyici olmaması mali alanın mikro bileşenlerinin politika tasarımında daha dikkatli ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, yolsuzlukla mücadeleyi güçlendirmeye yönelik politika tasarımında hem kurumsal hem mali alanlarda bütüncül adımların önem taşıdığı görülmektedir. Hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi, düzenleyici süreçlerin öngörülebilirliğinin artırılması ve hesap verebilirliğin kurumsallaştırılması yolsuzluk riskini azaltmada etkili olabilir. Mali alanda ise vergi yükünün aşırı artmasını sınırlayan, vergi kurallarını sadeleştiren ve idari takdir alanını daraltan uygulamalar; OECD, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve IMF'nin yönetim biçimleriyle uyumlu biçimde, kayıt dışılığı ve rüşvet teşviklerini azaltıcı etki yaratabilir. Kamu harcamalarında toplam hacimden çok kompozisyon ve uygulama kalitesine odaklanılması, kaynak kullanımında şeffaflık ve etkinliği artırarak yolsuzlukla mücadeleyi destekleyebilir.

Çalışmanın özgünlüğü, kurumsal kalite göstergeleri ile kamu ekonomisi bileşenlerini aynı modelde bütünleştirerek yolsuzlukla mücadeleye giden kurumsal ve mali kanalların görece ağırlıklarını görünür kılmasında yatmaktadır. Böylece literatürde çoğu zaman birbirinden ayrı ele alınan bu iki yaklaşım arasında analitik bir köprü kurulmakta; farklı gelir gruplarındaki ülkeler için uygulanabilir politika bileşimlerinin tartışılması mümkün hâle gelmektedir. Bulgular, güçlü kurumlar ve şeffaf mali yönetimin yolsuzluğu azaltan; karmaşık düzenlemeler, geniş takdir alanı ve ağır vergi yüklerinin ise yolsuzluğu besleyen bir yapı oluşturduğunu teyit etmektedir.

Geleceğe yönelik olarak harcama kompozisyonunun alt bileşenlere ayrıştırılması ve mikro verilerle izlenmesi, yolsuzlukla etkileşimin yoğunlaştığı alanların daha net belirlenmesini sağlayacaktır. Ayrıca yerel yönetimler, düzenleyici kurumlar ve yüksek denetim organları gibi ara kurumsal yapıların yanı sıra dijitalleşme ve veri entegrasyonu göstergelerinin analize dâhil edilmesi, kurumsal-mali ekosistemin daha kapsamlı şekilde anlaşılmasına katkı sunacaktır. Analizde yer almayan denetim, bütçeleme ve ihale süreçlerine ilişkin göstergeler de literatürde tamamlayıcı mekanizmalar olarak vurgulandığından, bu alanların gelecekteki çalışmalarda modele dâhil edilmesi ampirik

çerçevenin kapsamını genişletecektir. Bu çerçevede çalışma, kurumsal ve mali araçların eşgüdümlü tasarımının yolsuzlukla mücadele kapasitesini artırdığını ortaya koymakta ve gelecekteki araştırmalar için karşılaştırmalı ve uygulanabilir bir analitik zemin oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Ades, A., & Di Tella, R. (1999). Rents, Competition, and Corruption, *American Economic Review*, 89(4), 982-993. <https://doi.org/10.1257/aer.89.4.982>
- Aidt, T. S. (2009). Corruption, Institutions, and Economic Development, *Oxford Review of Economic Policy*, 25(2), 271-291. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grp012>
- Akçay, S. (2000). Yolsuzluk, Ekonomik Özgürlükler ve Demokrasi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/en/pub/musbed/issue/23545/250855>
- Akçay, S. (2002). Sosyal Sermayenin Yolsuzluk Üzerine Etkisi: Ampirik Bir Çalışma, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 217-228. <https://dergipark.org.tr/en/pub/huniibf/issue/7883/103592>
- Akkaya, Ş. (1990). *Ekonometri I* (2. Baskı). İzmir: Anadolu Matbaacılık
- Aktan, C. C. (2014). Yolsuzluğun Politik İktisadi, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 60-80. <https://dergipark.org.tr/pub/hiad/issue/7655/331477>
- Asteriou D., & Hall, S. G. (2011). *Applied Econometrics* (Second Edition). England: Palgrave Macmillan
- Audretsch, D. B., Belitski, M., Chowdhury, F., & Desai, S. (2022). Necessity or opportunity? Government Size, Tax Policy, Corruption, and Implications for Entrepreneurship, *Small Business Economics*, 58(4), 2025-2042. <https://doi.org/10.1007/s11187-021-00497-2>
- Bağdıçen, M., & Dökmen, G. (2006). Yolsuzluğun Kamu Gelir ve Giderleri Üzerine Etkisi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 2(3), 53-69. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijmeb/issue/54838/750809>
- Bakırtaş, D. (2012). Yolsuzluğun Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 19(2), 87-98. <https://dergipark.org.tr/en/pub/yonveek/issue/13697/165775>
- Baklouti, N., & Boujelbene, Y. (2020). Shadow Economy, Corruption, and Economic Growth: An Empirical Analysis, *The Review of Black Political Economy*, 47(3), 276-294. <https://doi.org/10.1080/09537325.2022.2067037>
- Baltagi, B. H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data*. Third Edition. England: John Wiley & Sons Ltd
- Besley, T., & Persson, T. (2011). *Pillars of Prosperity: The Political Economics of Development Clusters*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400840526>
- Besley, T., & Prat, A. (2006). Handcuffs for the Grabbing Hand? Media Capture and Government Accountability, *American Economic Review*, 96(3), 720-736. <https://doi.org/10.1257/aer.96.3.720>
- Bird, R. M., Martinez-Vazquez, J., & Torgler, B. (2008). Tax Effort: The Impact of Corruption, Voice and Accountability, *Center for Research in Economics, Management and the Arts (CREMA) Working Paper*, No: 2007-13. <https://hdl.handle.net/10419/214387>
- Brunetti, A., & Weder, B. (2003). A Free Press is Bad News for Corruption, *Journal of Public Economics*, 87(7-8), 1801-1824. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(01\)00186-4](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(01)00186-4)
- Buehn, A., & Schneider, F. (2012). Shadow Economies Around the World: Novel Insights, Accepted Knowledge, and New Estimates, *International Tax and Public Finance*, 19(1), 139-171. <https://doi.org/10.1007/s10107-011-9187-7>
- Cavusoglu, T., & Teoman, O. (2024). Government Size and Corruption in Turkey, *Public Finance Review*, 52(6), 910-927. <https://doi.org/10.1177/10911421241257596>
- Ceschel, F., Hinna, A., & Homberg, F. (2022). Public Sector Strategies in Curbing Corruption: A Review of the Literature, *Public Organization Review*, 22(3), 571-591. <https://doi.org/10.1007/s11115-022-00639-4>
- Chen, C., & Ganapati, S. (2023). Do Transparency Mechanisms Reduce Government Corruption? A Meta-Analysis, *International Review of Administrative Sciences*, 89(1), 257-272. <https://doi.org/10.1177/00208523211033236>
- Cordis, A. S. (2014). Corruption and the Composition of Public Spending in the United States, *Public Finance Review*, 42(6), 745-773. <https://doi.org/10.1177/1091142114531320>
- Cottarelli, C. (2011). Revenue Mobilization in Developing Countries. International Monetary Fund, 8(2011), 8-10. Prepared by the Fiscal Affairs Department. <https://www.imf.org/en/publications/policy-papers/issues/2016/12/31/revenue-mobilization-in-developing-countries-pp4537>
- Cuervo-Cazurra, A. (2015). *Transparency and Corruption*, in Jens Forssbæck, and Lars Oxelheim (eds). The Oxford Handbook of Economic and Institutional Transparency. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199917693.013.0015>
- Çağdaş, Y. (2025a). Ekonomik Büyüme ve Kalkınmanın Önündeki Engel: Gelir Eşitsizliği ve Orta Gelir Tuzağı İlişkisi, *Maliye ve Finans Yazıları*, (124), 291-315. <https://doi.org/10.33203/mfy.1655958>
- Çağdaş, Y. (2025b). Yolsuzluk ve İnsani Gelişim İlişkisi: Gelişmekte Olan Ülkeler Üzerine Bir Panel Nedensellik Analizi, *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 39-48. <https://dergipark.org.tr/pub/ead/article/1843668>
- Çingir, S. (1994). Yolsuzluk Olgusu Ekonomik Analizi Üzerine Notlar, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12, 1-18. <https://dergipark.org.tr/en/pub/huniibf/issue/35680/397114>
- Dang, V. C., Nguyen, Q. K., & Tran, X. H. (2023). Corruption, Institutional Quality and Shadow Economy in Asian Countries, *Applied Economics Letters*, 30(21), 3039-3044. <https://doi.org/10.1080/13504851.2022.2118959>
- De Hoyos, R. E., & Sarafidis, V. (2006). Testing for Cross-Sectional Dependence in Panel-Data Models, *Stata Journal*, 6(4), 482-496. <https://doi.org/10.1177/1536867X0600600403>
- Del Monte, A., & Pennacchio, L. (2020). Corruption, Government Expenditure and Public Debt in OECD Countries, *Comparative Economic Studies*, 62(4), 739-771. <https://doi.org/10.1057/s41294-020-00118-z>
- Dikmen, N. (2009). *Ekonometri: Temel Kavramlar ve Uygulamalar* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi
- Driscoll, J. C., & Kraay, A. C. (1998). Consistent Covariance Matrix Estimation with Spatially Dependent Panel Data, *Review of Economics and Statistics*, 80(4), 549-560. <https://doi.org/10.1162/003465398557825>
- Dünya Bankası, World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org/>
- Eggertsson, T. (2009). *Imperfect Institutions: Possibilities and Limits of Reform*. University of Michigan Press.
- Elliott, K. A. (1997). *Corruption and the Global Economy*. Peterson Institute.
- Erdoğan, S. (2020). İktisadi Büyüme ve Yolsuzluk İlişkisi: Türkiye için Ampirik Bir İnceleme, *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 6(2), 211-223. <https://doi.org/10.20979/ueyd.696318>
- Eren, M., & Künü, S. (2018). Yolsuzluk ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama, *İğdır International Conference On Multidisciplinary Studies*, 6(7), 1470-1476.
- Fan, C. S., Lin, C., & Treisman, D. (2009). Political Decentralization and Corruption: Evidence From Around the World, *Journal of Public Economics*, 93(1-2), 14-34. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2008.09.001>
- Fenochietto, R., & Pessino, C. (2013). Understanding Countries Tax Effort, *IMF Working Paper* 13/244. <https://doi.org/10.5089/9781484301272.001>
- Ferraz, C., & Finan, F. (2005). Exposing Corrupt Politicians: The Effects of Brazil's Publicly Released Audits on Electoral Outcomes, *Quarterly Journal of Economics*, 123(2), 703-745. <https://doi.org/10.1162/qjec.2008.123.2.703>
- Fisman, R., & Gatti, R. (2002). Decentralization and Corruption: Evidence Across Countries, *Journal of Public Economics*, 83(3), 325-345. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(00\)00158-4](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(00)00158-4)
- Friedman, E., Johnson, S., Kaufmann, D., & Zoido-Lobaton, P. (2000). Dodging the Grabbing Hand: The Determinants of Unofficial Activity in 69 Countries, *Journal Of Public Economics*, 76(3), 459-493. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(99\)00093-6](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(99)00093-6)
- Ghura, D. (1998). Tax Revenue in Sub-Saharan Africa: Effects of Economic Policies and Corruption, *IMF Working Paper*, No. 98/135. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=882694
- Giray, F. (2005). Yolsuzluk ve Yolsuzluğun Vergi Yapısı Üzerine Etkileri, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (32), 111-138. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusiyasal/issue/604/6089>
- Gramlich, J., Nam, Y., Potter, C., & Venkat, A. (2025). Tax Burdens and Political Corruption: Evidence from the Salt Deduction Cap, *SSRN*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5367276>
- Greene, W. H. (2016). *Ekonometrik Çözümleme* (7. Baskıdan Çeviri). Ankara: Palme Yayıncılık. Çev: Ümit ŞENESEN.
- Gujarati, D. N., & Porter D. C. (2020). *Temel Ekonometri* (5. Baskı). İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Gupta, A. S. (2007). Determinants of Tax Revenue Efforts in Developing Countries, *IMF Working Paper* 07/184. <https://ssrn.com/abstract=1007933>
- Gupta, S., Davoodi, H., & Alonso-Terme, R. (2002). Does Corruption Affect Income Inequality and Poverty?, *Economics of Governance*, 3(1), 23-45. <https://doi.org/10.1007/s101010100039>
- Gürüş, S. (2018). *Panel Veri Modelleri*. S Gürüş (Ed.) Uygulamalı Panel Veri Ekonometrisi içinde. İstanbul: Der Yayınları, 3-42.
- Hsiao, C. (2014). *Analysis of Panel Data* (Third Edition). United States: Cambridge University Press
- Hummel, C., Gerring, J., & Burt, T. (2021). Do Political Finance Reforms Reduce Corruption?, *British Journal of Political Science*, 51(2), 869-889. <https://doi.org/10.1017/S0007123419000358>
- Huntington, S. P. (1996). *Political Order in Changing Societies*. Yale University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt1cc2m34>
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2011). The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues, *Hague Journal on the Rule of Law*, 3(2), 220-246. <https://doi.org/10.1017/S1876404511200046>
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Zoido-Lobaton, P. (1999). Aggregating Governance Indicators, *World Bank Policy Research Working Paper* No. 2195. <http://documents.worldbank.org/curated/en/167911468766840406>
- Kayalidere, G. (2014). Bütçe Saydamlığı ve Ekonomik Özgürlüğün Yolsuzluk Üzerindeki Etkisi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(2), 219-234. <https://dergipark.org.tr/pub/atauniibf/issue/2713/36010>
- Khan, M. H. (1996). A Typology of Corrupt Transactions in Developing Countries, *IDS Bulletin*, 27(2), 12-21. <https://doi.org/10.1111/j.1759-5436.1996.mp27002003.x>
- Klitgaard, R. (1998). International Cooperation Against Corruption, *Finance & Development*, 35(1), 3-6. <https://doi.org/10.5089/9781451953220.022>
- Knack, S., & Keefer, P. (1995). Institutions and Economic Performance: Cross-Country Tests Using Alternative Institutional Measures, *Economics & Politics*, 7(3), 207-227. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0343.1995.tb00111.x>
- Konu, A., & Ata, A. (2016). Yolsuzluk ve Ekonomik Özgürlük İlişkisi: AB Ülkeleri Üzerine Yatay Kesit Analizi, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 195-207. <https://dergipark.org.tr/pub/niguiibf/issue/19761/211631>
- Kostadinova, T. (2024). Do Populist Governments Reduce Corruption?, *East European Politics*, 40(1), 64-85. <https://doi.org/10.1080/21599165.2023.2185226>

- Kunicova, J., & Rose-Ackerman, S. (2005). Electoral Rules and Constitutional Structures As Constraints on Corruption, *British Journal of Political Science*, 35(4), 573-606. <https://doi.org/10.1017/S0007123405000311>
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. (1999). The Quality of Government. *Journal of Law, Economics, and Organization*, 15(1), 222-279. <https://doi.org/10.1093/jleo/15.1.222>
- Lambsdorff, J. G. (2006). *Causes and Consequences of Corruption: What Do We Know from a Cross-Section of Countries?* In S. Rose-Ackerman (Ed.), *International Handbook on the Economics of Corruption*. Edward Elgar.
- Liu, C., & Mikesell, J. L. (2014). The Impact of Public Officials' Corruption on the Size and Allocation of U.S. State Spending, *Public Administration Review*, 74(3), 346-359. <https://doi.org/10.1111/puar.12212>
- Malyniak, B., Martyniuk, O., & Kyrlylenko, O. (2019). Corruption and Efficiency of Public Spending in States with Various Public Management Types, *Economic Annals-XXI/ Ekonomičnij Časopis-XXI*, 178. <https://doi.org/10.21003/ea.V178-02>
- Martinez-Vazquez, J., Jameson Boex, J., & Arze del Granado, J. (2007). *Corruption, Fiscal Policy, and Fiscal Management*, Emerald Group Publishing Limited. Volume 284. [https://doi.org/10.1108/S0573-8555\(2007\)0000284006](https://doi.org/10.1108/S0573-8555(2007)0000284006)
- Mauro, P. (1995). Corruption and Growth, *Quarterly Journal of Economics*, 110(3), 681-712. <https://doi.org/10.2307/2946696>
- Mauro, P. (1998). Corruption and the Composition of Government Expenditure, *Journal of Public Economics*, 69(2), 263-279. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(98\)00025-5](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(98)00025-5)
- Méon, P.-G., & Sekkat, K. (2005). Does Corruption Grease or Sand the Wheels of Growth?, *Public Choice*, 122(1-2), 69-97. <https://doi.org/10.1007/s11127-005-3988-0>
- Mugellini, G., Della Bella, S., Colagrossi, M., Isenring, G. L., & Killias, M. (2021). Public Sector Reforms and Their Impact on the Level of Corruption: A Systematic Review, *Campbell Systematic Reviews*, 17(2), e1173. <https://doi.org/10.1002/cl2.1173>
- North, D. C. (2010). *Kurumlar, Kurumsal Değişim ve Ekonomik Performans*. Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Olken, B. A. (2007). Monitoring Corruption: Evidence from a Field Experiment in Indonesia, *Journal of Political Economy*, 115(2), 200-249. <https://doi.org/10.1086/517935>
- Owusu-Nantwi, V., & Owusu-Nantwi, G. (2023). Public debt, Corruption and Shadow Economy in Africa: An Empirical Analysis, *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 39(1), 184-202. <https://doi.org/10.1108/JEAS-08-2020-0150>
- Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels, *University of Cambridge Working Paper No. 0435*. <https://ideas.repec.org/p/cam/camdae/0435.html>
- Pomeranz, D. (2015). No Taxation without Information: Deterrence and Self-Enforcement in the Value Added Tax, *American Economic Review*, 105(8), 2539-2569. <https://doi.org/10.1257/aer.20130393>
- Rajkumar, A. S., & Swaroop, V. (2008). Public Spending and Outcomes: Does Governance Matter?, *Journal of Development Economics*, 86(1), 96-111. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2007.08.003>
- Reinikka, R., & Svensson, J. (2004). Local Capture: Evidence from a Central Government Transfer Program in Uganda, *Quarterly Journal of Economics*, 119(2), 679-705. <https://doi.org/10.1162/0033553041382120>
- Rose-Ackerman, S., & Bonnie, J. P. (1999). *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sarıkovanlık, V., Koy, A., Akkaya M., Yıldırım, H. H., & Kantar, L. (2019). *Finans Biliminde Ekonometri Uygulamaları: Kavram-Uygulama-Analiz* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Sedgo, H., & Omgba, L. D. (2023). Corruption and Distortion of Public Expenditures: Evidence from Africa, *International Tax and Public Finance*, 30(2), 419-452. <https://doi.org/10.1007/s10797-021-09718-6>
- Sevüktekin, M., Nargeleçekenler, M., & Giray, F. (2010). A Cross-Country Comparison of Corruption and Public Expenditures: A Panel Data Approach, *International Journal of Public Administration*, 33(3), 140-150. <https://doi.org/10.1080/01900690903304159>
- Shamugia, E. (2025). Rule of Law and Economic Performance: A Meta-Regression Analysis, *European Journal of Political Economy*, 79, 102677. <https://doi.org/10.1016/j.ejpolco.2025.102677>
- Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1993). Corruption, *The Quarterly Journal of Economics*, 108(3), 599-617. <https://doi.org/10.2307/2118402>
- Svensson, J. (2005). Eight Questions About Corruption, *Journal of Economic Perspectives*, 19(3), 19-42. <https://doi.org/10.1257/089533005774357860>
- Swaleheen, M., Ben Ali, M. S., & Temimi, A. (2019). Corruption and Public Spending on Education and Health, *Applied Economics Letters*, 26(4), 321-325. <https://doi.org/10.1080/13504851.2018.1468549>
- Tanzi, V. (1998). Corruption Around the World: Causes, Consequences, Scope, and Cures, *IMF Staff Papers*, 45(4), 559-594. <https://doi.org/10.2307/3867585>
- Tanzi, V., & Davoodi, H. (1997). Corruption, Public Investment, and Growth, *IMF Working Paper*, No 97/139. https://doi.org/10.1007/978-4-431-67939-4_4
- Topal, M. H., & Ünver, M. (2016). Yolsuzluğun Belirleyicileri: Kırılgan Ekonomiler İçin Panel Eş-bütünlük Analizi, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 58-68. <https://www.ibaness.org/bnejss-archive/2016-02-02>
- Treisman, D. (2000). The Causes of Corruption, *Journal of Public Economics*, 76(3), 399-457. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(99\)00092-4](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(99)00092-4)
- Uluslararası Para Fonu (IMF). IMF Data Portal, <https://www.imf.org/en/Data>
- Van Nguyen, D., & Duong, M. T. H. (2021). Shadow Economy, Corruption and Economic Growth: An Analysis of BRICS Countries, *The Journal Of Asian Finance, Economics And Business (JAFEB)*, 8(4), 665-672. <https://scholar.kyobobook.co.kr/article/detail/4010028312085?lang=en>
- Wei, S. J. (2000). How Taxing is Corruption on International Investors?. *Review of Economics and Statistics*, 82(1), 1-11. <https://doi.org/10.1162/003465300558533>
- Yamen, A., Coskun, A., & Mersni, H. (2023). Digitalization and Tax Evasion: The Moderation Effect of Corruption, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 36(2). <https://doi.org/10.1080/1331677X.2022.2142634>
- Yerdelen Tatoglu, F. (2020). *Panel Veri Ekonometrisi*. 5. Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık
- Yuzyuk, A., Vasylychshyn, O., Zarichanskyi, O., Pidpala, I., & Kubaienko, A. (2024). Addressing Corruption Through Legal Reform: Exploring Connections and Pathways for Change. *Multidisciplinary Reviews*, 8. <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe082>

Extended Abstract

Background: Corruption remains a persistent obstacle to sustainable development, weakening economic performance, reducing public trust, and creating inefficiencies in taxation, public expenditure, and governance. Although extensive research examines the determinants and consequences of corruption, institutional and fiscal perspectives are often studied separately. Given corruption's multidimensional nature, an integrated empirical framework is needed to understand how institutional quality and public finance jointly shape corruption dynamics.

Purpose and Research Questions: This study analyzes corruption prevention through the combined lens of institutional quality and public economics. The central question is: How do institutional and fiscal factors interact to influence corruption across countries? To answer this, institutional indicators (rule of law, regulatory quality, accountability) and fiscal variables (tax burden, tax effort, tax revenue, public expenditure) are examined within a unified model. This dual perspective aims to fill a gap in the literature by capturing the interconnected channels that drive corruption.

Literature Review and Contribution: Seminal studies such as Mauro (1995), Tanzi and Davoodi (1997), show that corruption undermines investment and reduces the efficiency of public spending. Parallel research emphasizes institutional determinants: Treisman (2000) and Wei (2000) highlight the importance of governance and legal frameworks, while Fisman and Gatti (2002) show how accountability mechanisms reduce corruption. More recent contributions (Bird et al., 2008; Besley & Persson, 2011; Fenochietto & Pessino, 2013) examine how institutional and fiscal capacities evolve together.

However, most studies analyze these dimensions separately. This research advances the literature by integrating institutional and fiscal variables within a single empirical model, using long-term panel data (2000-2023) that capture global fluctuations and institutional transitions.

Methodology: The study employs a balanced panel dataset of 51 countries from 2000 to 2023. The dependent variable is the corruption index. Institutional variables include rule of law, regulatory quality, accountability; fiscal variables include tax burden, tax effort, tax revenue, and public expenditure. GDP per capita, unemployment, and inflation are used as controls.

Panel estimation techniques with Driscoll-Kraay robust standard errors address cross-sectional dependence and serial correlation. Hausman tests guide model selection. Descriptive statistics confirm substantial heterogeneity across countries.

Findings and Discussion: Results indicate that institutional quality is the strongest determinant of corruption. Higher rule of law, better regulatory quality, and stronger accountability significantly reduce corruption, underscoring the role of transparent and predictable institutional environments.

Fiscal variables exhibit more nuanced effects. Heavy tax burdens and high tax effort increase corruption, suggesting that excessive fiscal pressure and administrative discretion encourage evasion and informal practices. Public expenditure shows no statistically significant effect, implying that composition and implementation quality matter more than aggregate spending levels.

These findings align with Kaufmann et al. (2011) and Aidt (2009), while offering a novel contribution by demonstrating how institutional

and fiscal factors interact dynamically. The results highlight that strong institutions reinforce fiscal legitimacy, whereas transparent fiscal systems strengthen institutional credibility.

Conclusion and Policy Implications: The study concludes that corruption reflects structural weaknesses in both institutional and fiscal systems. Strengthening rule of law, improving regulatory effectiveness, and enhancing accountability are essential for reducing corruption. On the fiscal side, limiting excessive tax burdens, simplifying tax rules, and increasing transparency in revenue administration are critical to reducing discretionary practices and corruption risks.

Policy implications emphasize the necessity of coordinated reforms. Institutional improvements must be complemented by transparent fiscal governance—such as digital reporting systems, simplified tax procedures, and performance-oriented expenditure management—to produce lasting reductions in corruption.

This study contributes to the literature by unifying institutional and fiscal dimensions within a single empirical framework and by providing comparative evidence across income groups. By demonstrating the mutual reinforcement between governance quality and public finance, the research offers a solid foundation for future work on fiscal integrity and sustainable anti-corruption strategies.